

Operace armády a frontu

Generálmajor Jan Voštera

V současné době vychází nová operační směrnice „Zásady vedení soudobých operací“ (front—armáda), která zahrnuje všechny poznatky a zkušenosti získané hlubokým vědeckým rozbořem charakteru soudobé války, způsobu jejího vedení, dále ze cvičení, z prověrek a zaměstnání ve štábech a vojscích států Varšavské smlouvy a především sovětských ozbrojených sil.

Směrnice je tedy vyjádřením soudobých zásad „socialistické“ vojenské vědy. Hned v úvodu chci říci, že v nové operační směrnici **nejsou** podstatné rozdíly v zásadách, které současně v naší armádě používáme. Je to pochopitelné, protože nové zásady nebo názory sovětské vojenské vědy přijímáme a aplikujeme vždy ihned do praxe.

Přesto se zastavím u některých statí této směrnice, **týkajících se útočné operace**, a ukáži, co v dílčích momentech nového přináší, jak tato ustanovení chápeme a hlavně jak je chceme aplikovat na naše konkrétní podmínky.

Několik slov k samému úvodu směrnice.

Hovoří se v něm o válkách a jejich vzniku.

Připouští se rozpoutávání různých lokálních válek a dochází se k závěru, že „za současného poměru sil ve světě by nezbytně přerostla budoucí válka, podaří-li se ji imperialistům rozpoutat, co nejrychleji do světové války dvou mohutných koalic států...“

Jak se díváme na vznik příští světové války?

Ve světě je dnes několik ohnisek války. Je to např. prostor východní a jiho-východní Asie (Vietnam, Indonésie). Blízký východ, v Africe oblast Konga, dále oblast Kuby a konečně v Evropě Německo.

Každé z těchto ohnisek má svůj specifický ráz a zvláštnosti, charakterizované počtem a složením stran, zainteresovaných buď přímo nebo nepřímo na řešení sporných otázek; **ovšem jen jedno z nich se odlišuje zcela vyhraněně — Německo.** V této oblasti totiž (a to pouze v ní) **stojí ve všech zájmových sférách proti sobě dvě největší jaderné mocnosti — USA a SSSR.** A proto každé řešení německé otázky jinak, než cestou mírového jednání, musí zásadním způsobem ohrozit zájmy jedné z těchto stran.

Tato osobitá zvláštnost ohniska války v Evropě má své vyhraněné dopady zejména na způsob vzniku možné světové války.

Válečný konflikt, vzniklý v jednotlivých ohniscích války, může, ale **nemusí přejít ve válku světovou.** Myslím však, že tuto možnost musíme kategoricky vyloučit na středoevropském válečném poli. Vznikne-li válka přímo zde, pak to nebude lokální válka, která by se postupně rozrůstala, ale **bude to okamžitě válka světová.**

V závěru úvodu se ukazuje na možnost vedení války i bez použití nukleárních zbraní, zvláště pak případné lokální války.

Ano, plně to platí, pokud jde o lokální války v celosvětovém měřítku. Ovšem v podmínkách našeho konkrétního válčiště, právě proto, že zde stojí vedoucí nukleární mocnosti obou koalic bezprostředně proti sobě a nemůže jít nikdy o lokální válku — je zahájení i vedení války bez použití nukleárních zbraní v našem prostoru téměř vyloučeno.

Tento vážný závěr nám dává konkrétní orientaci, na jakou válku se připravovat a kam tedy položit úsilí v přípravě štábů i vojsk.

Učit se bojovat i „bez ZHN“ — bude nezbytné jen v nejnútnejším rozsahu, a sice proto, že i v jaderné válce mohou být směry nebo prostory, kde se z nej-různějších důvodů může dočasně bojovat bez ZHN.

Ovšem vždy tento boj bude inklinovat svým způsobem, organizací, tvorbou sestav atd. daleko více k podmínkám boje se ZHN a nebude mít charakter bojové činnosti ryze bez ZHN.

Bude proto správně zaměřovat přípravu jednoznačně na jadernou válku zahá-jencu s překvapením, na její počáteční období a netříštit úsilí na přípravu štábů a vojsk k bojové činnosti pro následující období války.

Důkladně prostudujeme 1. hlavu, osvětlující možný charakter příští války, hlavně z pohledu našich potřeb a naší konkrétní situace.

Zde je velký důraz kladen na prvek překvapení, „poněvadž imperialisté se budou snažit rozpoutat válku nenadálým útokem na Sovětský svaz a ostatní so-cialistické státy“. Kromě toho se uvádí, že světová válka může být „rozpoutána i pomocí lokálních konfliktů v jiných ohniscích, tj. může válka narůstat tím, že se jí budou postupně zúčastňovat další státy a nabude tak charakter světové války...“ To znamená prakticky — bez překvapení.

My se budeme jednoznačně orientovat na válku zahájenou s překvapením, jako nejhrší variantu možného zahájení.

Vznikne-li válka v našem prostoru, pak to bude válka zahájená agresorem se snahou o dosažení maximálního překvapení — což pro nás znamená připravovat opatření k válce k této variantě jejího vzniku.

Narůstání lokální války z některého mimoevropského ohniska ve světovou by bylo pro nás podstatně výhodnější — dávalo by totiž možnost včas uskutečnit všechno potřebné k zahájení války.

My proto neopomíjíme učinit přípravy odpovídající i tomuto vzniku světového konfliktu — ovšem i tak — přeskočí-li z některého mimoevropského ohniska až k nám, stane se od toho okamžiku válkou světovou a nukleární. Pak ovšem nejde o válku zahájenou s překvapením, poněvadž ta doba (být sebekratší), které by bylo třeba na přeskočení války k nám, by umožnila učinit takové přípravy, jež by překvapení, hlavně ve strategickém měřítku, vyloučily.

V nové směrnici je velmi správně podtržen rozhodující význam počátečního období pro průběh a výsledek války. Toto období má opět zvláštní význam v našich konkrétních podmínkách. Ustanovení směrnice podtrhuje důležitost, abychom k bojové činnosti měli připraveno skutečně maximum sil a prostředků, které potřebujeme ke splnění úkolu. To znamená, že bojové činnosti v počátečním období války se nezúčastňují libovolné síly a prostředky, ale naopak — vycházíme z toho, aby bylo ve stále pohotovosti takové množství sil a prostředků, které by úkol, zejména v první fázi, splnily. A v tom je v našich podmínkách podstatný rozdíl. Na řešení těchto složitých otázek by se měly podílet všechny stupně velení. Na válečných počtech nyní, v míru, armádu mít nemůžeme — jak tedy přistupovat

v dané situaci s danými počty k tomu, aby tato typicky naše problematika byla co nejlépe vyřešena? To je právě oblast, která chce konstruktivní a iniciativní přístup nás všech.

Hodnotí se dále, že v podmínkách počátečního období války má prvořadý význam rychlost a rozhodnost činnosti každého operačního svazu. U nás bychom měli tento prvořadý význam v rychlosti a rozhodné činnosti **od samého začátku války vidět ne u stupně svaz, ale u prvosledových pluků a svazků, na nichž závisí počáteční úspěch v boji.** Proto výchovu zaměřujeme k maximální iniciativě, rozhodnosti a samostatnosti, **právě na těchto stupních velení.**

Velkého významu v tomto období nabývá průzkum na všech stupních. Právě na samém počátku tohoto období potřebujeme včas a dostatek zpráv o přípravách nepřítele k zahájení bojové činnosti, o jeho zbraních hromadného ničení, jeho zámyslech atd. A proto všestrannou připravenost, vycvičenost i vybavení nejmodernější technikou budeme řešit právě v průzkumných prostředcích na všech stupních velení, a to stupněm pluku počínaje.

Rovněž mobilizační rozvinutí vlastních ozbrojených sil má svůj specifický charakter. Mobilizace bude probíhat ve velmi složitých podmínkách, které si dnes ani dobře neumíme představit. Budeme proto hledat ty nejjednodušší formy zmobilizování vojsk. Půjde např. o to, aby u svazků (útvarů), které budou plnit úkol co nejdříve, se mobilizační rozvinutí řešilo — přímým nástupem záloh bezprostředně z místa posádky daného útvaru nebo zařízení — a to formou, která by prakticky odpovídala systému činnosti po bojovém poplachu vojsk.

Velmi vážnou statí je **oblast udržení stálé bojové pohotovosti ozbrojených sil.** Bojová pohotovost má bezprostřední souvislost se způsobem zahájení příští možné války. Dospěli jsme k závěru, že je třeba se připravovat k zahájení války s překvapením. Proto požadavek bojové pohotovosti musí být této zásadě podřízen. Půjde hlavně o to, abychom pochopili, že v našich podmínkách, ve vojscích, štábech a zařízeních musíme řešit a prosazovat některé oblasti bojové pohotovosti v podstatně jiném duchu a smyslu, než jsme to dosud dělali. Jde o **diferencované řešení otázek bojové pohotovosti.** Např. zvlášť stanovíme úkoly bojové pohotovosti u těch vojsk, kde je skutečně **stálé bojové pohotovosti potřeba** a u ostatních vojsk stanovíme takový stupeň bojové pohotovosti, který jim po předchozím doplnění umožní splnit plánované úkoly. S tím pak souvisí řada dalších momentů (pronikání signálů, opuštění posádky, množství a stav zásob, bojová příprava atd.), které je třeba přehodnotit v řešení všech otázek bojové pohotovosti a podřídit základní potřebě — být připraveni vést bojovou činnost v podmínkách pravděpodobného vzniku války na našem válčišti.

Měli bychom se nad těmito problémy hluboce zamýšlet a hledat tu nejvhodnější aplikaci uvedených zásad ve směrnici na naše podmínky, což se rozhodně musí projevit v přípravě našich štábů a vojsk na plnění úkolů příští možné války.

Ve statí o velení je zajímavý článek, který dává možnost velitelům dávat bojové úkoly přímo nebo vydávat krátké rozkazy, nařízení a **signály s využitím technických pojtek.** V čem je to nové? To vidím v různorodosti připouštěných způsobů vydávání bojových úkolů, kde **jde hlavně o rychlost proniknutí bojových úkolů.** To je prvořadé a způsob, jakým se toho dosahuje, se **podřizuje jednoznačně požadované rychlosti proniknutí.** Proto směrnice připouští i signály, krátké rozkazy a nařízení apod. z úrovně frontu a armády, aby se právě té rychlosti dosáhlo.

Pro nás to znamená, abychom na všech stupních promysleli a zhotovili takové pomůcky (**hlavně signální tabulky**), které by požadavku rychlosti plně odpovídaly **při zachování základních požadavků utajení**. Za vhodnost toho nebo onoho materiálu, používaného jako pomůcky k velení, i za stupeň utajení, odpovídá velitel a náčelník štábu a ne náčelníci 6. oddělení. Velitelé a náčelníci štábů tudíž mají nejen právo, ale povinnost tyto otázky řešit.

Významné místo v první hlavě zaujímá všestranné a pečlivé zabezpečení bojové činnosti, které je vyjádřeno jako jedna z hlavních povinností velitelů a štábů. Zvláště se podtrhuje skutečnost, že součástí zabezpečení bojové činnosti je i tylové zabezpečení. I zde budeme vhodně vybírat to, co je typické pro naši armádu a pro naše štáby. Rozhodně na prvním místě zabezpečení bojové činnosti vidíme průzkum, jeho organizaci, jeho vybavení a vycvičenost všech průzkumných orgánů až do nejnižších stupňů. Znovu podtrhuji, že je třeba mít v nejvyšší pohotovosti především ty průzkumné prostředky, které mají zásadní vliv na samý začátek bojové činnosti a tím na jeho úspěch nebo neúspěch.

Z ostatních druhů zabezpečení bojové činnosti jsou v našich podmínkách důležité zvláště protivzdušná obrana vojsk, ochrana proti mnohostranným účinkům zbraní hromadného ničení (ještě se k ní vrátím) a zabezpečení širokého manévru vojsky i prostředky. Na ně klademe v jejich struktuře, vybavení a připravenosti především maximální důraz.

V třetí hlavě, pojednávající o zásadách operací pozemních vojsk, věnujeme pozornost statí o raketovém vojsku operačně taktického určení a jeho významu. Tyto prostředky se hodnotí jako základní pro použití jaderných zbraní a ničení a umlčování prostředků jaderného napadení i důležitých uskupení vojsk a tylových objektů v celé hloubce nepřátelského uclnění. V těchto prostředcích vidíme **základní palebnou hodnotu pozemních vojsk v pozemní operaci**. Nově je i formulován hromadný, skupincový a jednotlivý jaderný úder.

Hromadný jaderný úder je charakterizován jako úder, který se uskutečňuje v nejkratší možné době, a to takovým počtem jaderných prostředků, které zabezpečují vyřazení jednoho velkého nebo několika uskupení a jiných důležitých objektů nepřítele, rozmístěných v daném prostoru.

Skupincový jaderný úder chápeme jako **současný úder několika jadernými prostředky na důležitý objekt nepřítele, který není možno zničit jedním nábojem o velké mohutnosti** a i v tom případě, ohrožuje-li použití takového jaderného náboje bezpečnost vlastních vojsk.

Jednotlivý jaderný úder použijeme **na jeden cíl nebo skupinu cílů tehdy, kde jeden jaderný náboj zabezpečuje stanovený stupeň ničení**.

Zde se vychází zřejmě z nových kvalit kilotonáže, tj. ničivých účinků použitých jaderných úderů k tomu, aby byla přehodnocena charakteristika, zda jejich použití vyjadřuje hromadný, skupinový anebo jednotlivý jaderný úder. Půjde o to, abychom v praxi správně aplikovali toto nové stanovení charakteristik jednotlivých úderů.

V této statí je zvláště podtržena úloha velitele při použití jaderných zbraní. Velitel fronty to je, který určuje úkoly pro jaderné zbraně v operaci, stanoví počet munice pro podřízené svazy apod. (jak je to v operační směrnicí). Nebývá tomu vždy tak v našich štábech. Stojí za povšimnutí rovněž jednoznačná formulace úkolů štábu fronty v souvislosti s použitím jaderných zbraní a formulace úlohy a povinnosti štábů raketových vojsk a dělostřelectva.

Na boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele je kladen ještě daleko větší důraz, avšak zásady, které pro boj se zbraněmi hromadného ničení známe, zůstávají v platnosti. To ovšem nemění nic na faktu, že boj se zbraněmi hromadného ničení stále zůstává velmi vážným faktorem boje s nepřítelem a že mu musíme na všech stupních věnovat maximální pozornost.

Ještě několik slov k ochraně proti ZHN. Ve směrnici je považována za jeden z nejdůležitějších prvků zabezpečení bojové činnosti vojsk. Je to zřejmě proto, že podstatným způsobem ovlivňuje bojeschopnost bojujících vojsk. Určitá změna je již v samém názvu (Ochrana vojsk a týlových objektů proti ZHN; dřívejší — ochrana proti jaderným zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení).

Dnešní název tedy daleko více přibližuje ochranu těm, pro které má rozhodující význam — vojska a týl.

Další dílčí úpravy v této oblasti proti dnes platným normám jsou tyto:

Neuvádí se jako součást ochrany proti ZHN opatření ke **zjištění a zničení prostředků hromadného ničení nepřítele**. Opatření související se zjištěním a zničením prostředků hromadného ničení nepřítele jsou ve směrnici uvedena samostatně. Tzn., že aktivní prvek je teď správně vydělen a není zahrnován do pasivních opatření. To má samozřejmě důsledky při praktickém řešení těchto otázek.

Dílním způsobem jsou upraveny změny prostoru rozmístění vojsk. Proti dřívější formulaci „občasně změny v prostoru rozmístění vojsk v rámci atomového manévru“ se nyní **prosazuje periodická změna, tj. pravidelná změna prostoru rozmístění vojsk jako zabezpečení před možným úderem nepřítele**. Tuto pravidelnost musíme dostat „do krve“. Nebyla výjimka, že štáby i vojska zůstávaly i několik dní v jednom prostoru a manévr nejen pravidelně neuskutečňovaly, ale přímo podceňovaly.

Opatření proti zbraním hromadného ničení jsou rozšířena: Zahrnují i **volbu nejúčelnějších způsobů pro překonávání zamořených pásem a prostorů a zabezpečení ochrany vojáků při dlouhodobé činnosti v zamořeném terénu**. Vychází se zřejmě z toho, že v příští válce budou běžným zjevem obrovské plochy s radioaktivním zamořením a proto je správně prosazováno v rámci OPZHN i řešení nejúčelnějšího způsobu pro překonávání těchto pásem. Současně však při nutnosti překonávat tyto prostory se vyžadují opatření k zabezpečení ochrany vojsk při dlouhodobé činnosti v zamořeném terénu. Dlouhodobé činnosti v zamořených prostorech se v soudobých operacích nevyhneme. S hledáním konkrétního řešení je samozřejmě spojena velká tvůrčí práce štábů všech stupňů a mohu říci, že v tomto směru jsme prozatím velmi málo udělali. Zdánlivě se nabízí „okamžité řešení“ spočívající ve slovech — „s tím přece nejde nic dělat“. Ovšem je to v soudobé válce vážný problém, který může podstatným způsobem ovlivnit schopnost plnit i splnit daný úkol. Proto v žádném případě to není záležitost jen příslušníků chemického vojska, ale především velitelů a vševojskových štábů, kteří budou uvádět tato ustanovení v těsné součinnosti s druhy vojsk a služeb do praxe.

Dále je jako jedno z opatření zahrnována **příprava komunikací pro manévr vojsk zabezpečující včasnost zasazení sil jak ve směru k frontě, tak podél fronty** k řešení nenadálých situací. Tento nový požadavek má svůj základ v řadě zkušeností z různých zaměstnání, kdy se ukázalo, a mnoho z nás to pocítovalo, že radiační situace bránila, kromě jiného, i manévru vojsk proto, že na komunikacích nebyly vytvořeny podmínky k vyloučení anebo aspoň snížení důsledků jejich

zamoření. A proto při studiu těchto ustanovení nové směrnice budeme hledat, jak prakticky přípravu komunikací zabezpečit.

Dále je zahrnuta stálá kontrola radioaktivního ozáření osob, což samo o sobě rovněž potvrzuje, že v příští válce bude ve značném rozsahu toto zamoření existovat a je třeba s ním jako se zákonitým průvodním zjevem soudobé bojové činnosti počítat. Ovšem v tom smyslu, aby byla neustále zabezpečena kontrola radioaktivního zamoření osob a mohla být tak přijímána opatření, která by zabezpečovala bojeschopnost vojsk v těchto prostorech. Nová jsou i požadovaná **zdravotnicko-hygienická a speciální preventivní opatření nejen ve vojscích, ale i u místního obyvatelstva.** Je to zákonitý požadavek, protože nelze předpokládat, že by v zamořeném prostoru mohla být přijímána opatření jen vůči vojskům a ne i pro místní obyvatelstvo. Nákaza by se totiž soustavně přenášela a rozšiřovala dále, a to i do vojsk. V našich plánech a opatřeních, která jsou procvičována na různých zaměstnáních, budeme i s tímto momentem, který rozšiřuje preventivní ochranu a opatření zdravotnicko-hygienická na širší okruh lidí, počítat, plánovat je a řešit.

Všechna ostatní základní ustanovení ochrany proti ZHN jsou shodná s dřívějšími. Tato budeme ve spojitosti s uvedenými novými požadavky komplexně při všech zaměstnáních procvičovat a konkrétní opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení prakticky aplikovat.

Tato stať je rozšířena i na opatření související s teritoriem, kde opatření k ochraně vojsk a týlových objektů proti ZHN se plánují a uskutečňují v úzké součinnosti se štáby, silami a prostředky civilní obrany. Mohu potvrdit, že tato praxe u nás již několik let úspěšně probíhá a budeme ji v dalším jenom prohlubovat jak po organizační stránce, tak i v obsahové náplni vzájemné součinnosti. Ve směrnici je dále jednoznačně stanoveno, že **operační správa, štáb týlu a chemické vojska vedou mapy radiační a chemické situace.** Dříve v žádných základních předpisech tato konkretizace nebyla. To, že se toto ustanovení objevuje v nové směrnici, je důsledkem několikaleté praktické činnosti v různých štábech a samozřejmě i v našich. U nás např. ve štábech frontu i vševojskových armád se mapy radiační a chemické situace takovýmto způsobem vedou.

Své místo ve směrnici má i ta část, která uvádí, že opatření k ochraně týlu proti zbraním hromadného ničení **plánuje zástupce velitele pro týl společně se štábem frontu anebo armády.** Vyplývá to z toho, že sil i prostředků týlu jak na stupni frontu, tak na stupni armády je tolik a jsou na tak širokém prostoru rozmístěny, že vševojskový štáb ať frontu nebo armády nemůže řešit konkrétní opatření k jejich ochraně. **Tato povinnost se jednoznačně ukládá zástupci velitele pro týl, který je povinen opatření k ochraně plánovat společně se štábem frontu, aby prostředky pro ochranu byly využity maximálně efektivně (je jich málo).** Za řízení náčelníka frontu nebo náčelníka operační správy se koordinují vzájemně požadavky mezi vojsky frontu a zařízeními i útvary týlu frontu.

Hlava 4 pojednává o organizaci a vedení útočné operace. Některé údaje zasluhují naši pozornost při jejich aplikaci na naše vojska.

Rozmach frontové operace zůstává co do hloubky úkolů a šířky pásma nezměněn. V určitém smyslu se upravuje tempo útoku vojsk v operaci, které může dosahovat do 100 km za den. V nedávné době jsme počítali s maximálním tempem do 80 km za den. Nový údaj vychází zřejmě ze zvýšených účinků úderů zbraní

hromadného ničení, zvláště po prvním hromadném úderu a dalších úderech v počátečním období války, kterými se vytvářejí při dobré organizaci bojové činnosti příznivé podmínky k dosažení tak vysokého tempa.

V nové směrnici se ustupuje od dřívějšího nazvání „směr rozhodující činnosti“ a používá se znovu „směr hlavního úderu“. I když je to formální úprava, přesto má pro jednotné vyjadřování na všech stupních velení určitý význam.

Ve statí příprava útočných operací je jednoznačně stanoveno nejen co je obsahem operační směrnice, ale i pořadí jednotlivých jejích údajů v této směrnici. V posledních letech byl soustavný spor o to, v jakém pořadí uvádět úkoly raketového vojska, úkoly vševojskových armád a úkoly letecké armády. V nové směrnici je to jednoznačně stanoveno. Po úkolech sousedů a rozhraní s nimi jako třetí bod operační směrnice jsou nejdříve uvedeny úkoly vševojskových armád s uvedením rozhraní mezi nimi a teprve potom úkoly raketového vojska frontu (armády) a úkoly letecké armády jako další.

To v žádném případě ovšem neznamená, že by snad úloha raketového vojska frontu a armády byla v nějakém smyslu podceněna, popřípadě nedoceněna. Logičtější je, že jsou uváděny nejdříve úkoly vševojskových armád a teprve jako další bod úkoly raketového vojska, které tyto stanovené úkoly vševojskovým armádám rozhodujícím způsobem nejen ovlivňují, ale napomáhají k jejich splnění. To je zdánlivě rovněž formální zjev — uzpůsobení jednotlivých bodů operační směrnice. Přesto je důležité, aby tyto dokumenty měly svůj logický sled. Takto upravený sled operační směrnice skutečně vystihuje to, co od tohoto dokumentu očekáváme.

Dále se zastavím u plánu operace. Obsah plánu operace zůstává podle nové směrnice vcelku tentýž. Nové v něm můžeme hodnotit **vyjádření úkolů použití chemických zbraní** — to znamená aktivní vyjádření použití chemických zbraní, které dosud v našich plánech operace buď vůbec nenacházelo místo, anebo takové, které bylo v určitém smyslu potlačováno. Budeme proto v naší další práci s tímto prvkem počítat a úkoly použití chemických zbraní v součinnosti s ostatními druhy vojsk a služeb plánovat.

Velmi cenným je i ustanovení, které naprosto jednoznačně určuje, co kromě grafické části plánu operace má ještě na plánu být. Uvedené údaje v nové směrnici jsou v plném souladu i s nově připravovanou směrnici pro polní službu štábů, kde se uvádí, že **plán operace má být bez zbytečných tabulek a bez zbytečných nálepek, tj. údajů nalepovaných na mapu**. Chci upozornit zvláště na poslední fakt. Je v zásadním rozporu se zásadami utajení nalepovat jakékoli údaje na plán operace na kterémkoli stupni velení. Je totiž vždy možné, při sebelepším zajištění a opatrnosti, že se takto nalepený údaj může ztratit. Dostal-li by se takový údaj do rukou nepřítele, mělo by to nedozírné následky. Na plán operace budeme proto uvádět jen **požadované údaje, a to formou tabulek, kreslených nebo psaných přímo na plán**.

Důležité ustanovení je, že plán operace schvaluje velitel toho stupně velení, který plán zpracovává, tj. plán operace frontu schvaluje velitel frontu, plán operace armády schvaluje velitel armády a nikoli starší náčelníci anebo velitelé, jak tomu bylo doposud. Odlišujeme však plán operace od „rozhodnutí“ ať už velitele frontu nebo velitele armády, která schvaluje vždy nadřízený — to znamená — rozhodnutí velitele frontu — hlavní velitel a rozhodnutí velitele armády

— velitel frontu. Toto je nutno jednoznačně zabezpečit při všech našich praktických zaměstnáních.

Za zmínku stojí též stať, pojednávající o rozvinutí prvků velení v útočné operaci na stupni frontu anebo armády. Pokud jde o samotné prvky, není nových údajů. Zůstává velitelské stanoviště, předsunuté velitelské stanoviště a týlové velitelské stanoviště. Velitel frontu **zpravidla velí z velitelského stanoviště.**

Směrnice uvádí, že velitel frontu může velet i z předsunutého velitelského stanoviště, ale jednoznačně formuluje, za jaké situace to bude. **I v tomto případě zůstává hlavním místem velení velitelské stanoviště. Je to za prvé proto, že jen z tohoto místa velení je zabezpečeno všestranné spojení jak k podřízeným, tak k sousedům a k nadřízenému, což z předsunutého velitelského stanoviště nelze zabezpečit, a za druhé proto, že místo velitele frontu, ale i armády, pokud je na předsunutém velitelském stanovišti, je dočasně. Je žádoucí, aby velitel se zdržoval více na tom místě, kde mají zaručeno naprosto bezpečné spojení — a tím je jediné velitelské stanoviště. V této souvislosti se chci zmínit ještě o převzetí velení předsunutým velitelským stanovištěm v případě vyřazení velitelského stanoviště. Myslím, že v případě vyřazení velitelského stanoviště zbytek štábu, včetně velitele, pokud zůstane nedotčen, uchýlí se především na týlové velitelské stanoviště, které jako jediné po velitelském stanovišti má vytvořeny tytéž podmínky spojení jako velitelské stanoviště. To znamená, že i z týlového velitelského stanoviště je možno dosáhnout spojení jak k podřízeným, sousedům, tak k nadřízenému. Zdůrazňuji to proto, že tyto podmínky nejsou vytvořeny na předsunutém velitelském stanovišti. Proto správná metodika velení z různých prvků VS by mohla být tato:**

Po vyřazení velitelského stanoviště převezme dočasně velení týlové velitelské stanoviště do doby, než nadřízený vytvoří podmínky k tomu, aby mohl nově organizovat velitelské stanoviště — a to v prostoru předsunutého velitelského stanoviště. Čili předsunuté velitelské stanoviště přejímá velení až tehdy, když jsou vytvořeny podmínky pro nové rozvinutí velitelského stanoviště v rozsahu, jakém se od velitelského stanoviště očekávají. **Chť velet z předsunutého velitelského stanoviště jen s těmi prostředky, které na něm jsou, je podle mého soudu nereálné.**

Ve stati „vedení útočných operací“ jsou rozváděny různé formy a způsoby útočné operace v počátečním období války. Řada ustanovení je v plném souladu s používanou praxí na všech stupních velení naší armády. Chci však upozornit na ustanovení, týkající se přesunu vševojskové nebo tankové armády druhého sledu frontu při jejím zasazení. Především se zdůrazňuje potřeba přesunu této armády podle možností v noci. Já myslím, že **tímto způsobem v našich podmínkách budeme zásadně přesunovat naše druhé sledy všech stupňů velení.** Pro přesuny ve dne jednotlivými svazky a útvary (zmínka ve směrnici), nejsou v našich podmínkách dost dobré možnosti. Denní přesun svazku znamená velkou úhrozu samé existence tohoto svazku, proto v naší přípravě bylo by vhodné uvažovat pouze noční přesuny.

Dále se určuje pro přesun armády pásmo, které má umožňovat **vyčlenění několika os přesunu pro každou divizi 1. sledu a tím rozptýlení pochodové sestavy.** Toto velmi často podceňujeme. Šmahem bereme normu na svazek dvě komunikace a neuvažujeme, že je to z hlediska požadovaného rozptýlení pochodové sestavy málo. Proto je velmi správné ustanovení směrnice o několika osách

přesunu pro každou divizi 1. sledu. Jedině to nám zabezpečí, abychom uchránili divize v největším stavu bojeschopnosti.

Celá stať je věnována střetnému sražení. Tomuto druhu bojové činnosti právě v našich podmínkách bychom měli věnovat největší pozornost a studium skutečně aplikovat maximálně do praxe výcviku našich štábů a vojsk. Je to proto, že v našich podmínkách půjde ve většině doby počátečního období války o stálá střetná sražení, anebo střetné boje. Tato forma bojové činnosti je totiž typická pro počáteční období, kdy obě strany se snaží za každou cenu strhnout iniciativu na sebe a získat tak předpoklady úspěšných bojů v počátečním období a tím konec konců i úspěchů v celé válce. **Frontová operace počátečního období války bude proto prakticky jedním střetným sražením, skládajícím se ze střetných sražení armád a střetných bojů divizí se všemi typickými projevy, které střetné sražení má vůbec, a v krajně nejasné situaci samého začátku války zvláště.** Naše štáby a vojska budou se především připravovat na vedení střetných sražení a střetných bojů jako základní formy útočných operací a bojů v počátečním období války.

U někoho vzbudí možná úsměv, proč se v operační směrnici objevují námořní výsadekové operace a zvláštnosti útočných operací v horských prostorech, v pouštích a v severních prostorech. Nechci tvrdit, že bychom se měli prvořadě připravovat k bojové činnosti v těchto pro nás zvláštních podmínkách. Jsme však součástí armád Varšavské smlouvy, které musí být ve všech těchto prostorech připraveny k bojové činnosti. Chci tím říci, že nemůžeme předem vyloučit, že se nebudeme v chodu bojové činnosti podílet na některém z těchto zvláštních druhů bojové činnosti. A proto chceme tyto zvláštnosti, pravda, v nejnutnějším rozsahu, prostudovat a zvládnout. Zde mám hlavně na mysli zejména štáby, kde určité návyky je třeba získat.

Dostává se nám do rukou v ucelené formě velmi cenný materiál zásad vedení soudobých operací, cenný pro odraz bohatých zkušeností, které jsou v nové operační směrnici zakotveny. Studium této směrnice, byť i sebevytrvalejší, však není s to našim štábům a jejich cestou našim vojskům dát to, co očekáváme, kdybychom ji neaplikovali na naše poměry a na naše podmínky pravděpodobné bojové činnosti. To má své odlišnosti a v mnohém dosti značné, a byla by neodpustitelná chyba, jestliže bychom se připravovali na bojovou činnost ve všeobecných zásadách a opomenuli přitom, a já bych řekl nepostavili na první místo, vedení bojové činnosti a její způsoby v našich konkrétních, velmi specifických podmínkách.